

arallegim

La ciència-ficció torna a explorar nous mons en les vinyetes

ISRAEL PUNZANO

Al gener Marvel liderava les llistes de vendes als Estats Units amb una nova sèrie de *Star Wars* a

càrrec de Jason Aaron i John Cassidy. Falten encara uns mesos perquè el Falcó Mil·lenari s'enlaira novament a les pantalles del cinema –l'estrena està prevista per al desembre–, però Han Solo i companyia ja marquen tendència en el món del còmic. Després d'uns anys de regnat absolut dels superherois, les editorials aposten altre cop pels títols de ciència-ficció i per les sagues galàctiques, entre les quals destaca per la seva qualitat aquest volum de *Ciència oscura*. Amb guió de Rick Remender i dibuix de Matteo Scalera, recopila els primers sis números de l'edició original nord-americana. L'argument enganxa perquè està ple de girs argumentals, presenta una entretinguda barreja de gèneres –imaginariis màgics es donen la mà amb escenes de terror– i una gran diversitat de trames, perquè els protagonistes vaguen perduts en un multiunivers ple de mons fascinants. Però el que el fa especialment recomanable és el treball artístic de Scalera, un autor italià amb una marcada estètica europea, un estil que ja comença a ser habitual en la indústria comiquera dels EUA. ♦♦

CIENCIA OSCURA I
RICK REMENDER,
MATTEO SCALERA I
DEAN WHITE
NORMA
176 PÀG. / 18 €

LES FILMS DU CARROSSE / SÉDIF PRODUCTIONS / SIMAR FILMS

L'erotisme dramàtic de James Salter

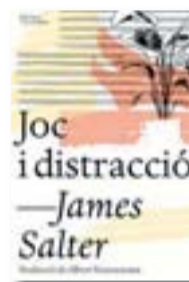
JORDI NOPCA

Rere la història d'amor –eròtica, flamígera, lubrificada– de *Joc i distracció*, la tercera novel·la de James Salter (Nova

York, 1925), hi ha, soterrades, petites dosis de dramatisme que esquitxen les passejades, sopars i converses que viuen Phillip Dean i Anne-Marie Costallat, la parella protagonista que és observada pel narrador que explica la història. És el dramatisme que batega rere l'aparent lleugeresa de les pel·lícules de François Truffaut protagonitzades per Antoine Doinel, un jove inquiet i enamoratís, el de la gràvida partitura de *Le mépris*, de Georges Delerue, i el que madura en la jovecíssima Cécile a *Bonjour, tristesse*, de Françoise Sagan. Llegint la novel·la de Salter també pensem en l'accident de cotxe que va acabar amb la vida de l'actriu Françoise Dorléac

–germana de Catherine Deneuve– mentre viatjava a tota brida cap a l'aeroport de Niça perquè estava a punt de perdre l'avió.

Els trajectes en cotxe són fonamentals, a *Joc i distracció*. I també ho és l'avió que hauria de portar en Phillip Dean de tornada cap als Estats Units, amb la promesa de redreçar la vida que l'ha portat a passar uns mesos sense ofici ni benefici a França. És així com arriba fins al narrador, enfilat en un Delage, “un esplèndid automòbil antic que no ha sucumbit al gust popular”. Es troben a la “ciutat petita i sense alegria” d'Autun, “amb els seus cafès i la seva plaça àmplia”, on qui explica la història ocupa la casa dels Wheatland, que li han deixat –intuïm– perquè expliqui la història que anem descobrint entre descripcions, breus i líriques, dels paisatges i de l'ambient de províncies franceses. “Em limito a escriure detalls que em

JOC I
DISTRACCIÓ
JAMES SALTER
L'ALTRA
TRADUCCIÓ
D'ALBERT
TORRESCASANA
242 PÀG. / 17 €

van absorbir, fragments que em van esquinçar la pell –assegura–. És una història de coses que no van existir, tot i que el més petit dubte respecte a això, la més mínima possibilitat, ho entenebreix tot. Només vull que els qui llegeixin això estiguin tan resignats com jo”. I afegeix: “Ja hi ha prou passió al món. Tot trontolla de passió”.

Viure o imaginar?

El narrador s'aïlla del món per trobar un argument per al seu proper llibre. Som a principis de la dècada dels 60, quan els diaris van plens de titulars sobre la Guerra d'Algèria. Salter, però, defuig les intencions polítiques del Godard de *Le petit soldat* (1958) i es queda entre els llençols dels hotels que freqüenten en Phillip i l'Anne-Marie. Es coneixen al club la Rotonde, de Dijon. En Phillip i el seu amic escriptor es fixen en una noia “de faccions pures i inexpressives” que “aparenta setze anys” i que balla amb un soldat nord-americà. Ell “li acosta la boca a cau d'orella”. Ella “fa que sí amb el cap”. A partir d'aquí, el narrador activa la seva imaginació i construeix, amb una versemblança entre admirada i adolorida –ell és incapaç de viure, només fabula–, la relació entre la parella d'amants. Les trobades són salvatges, però també tendres. Salter escriu amb contenció, enfocat cap a la recreació perfecta d'un món desaparegut, que mig segle després –el llibre va ser publicat en anglès el 1967– brilla amb malenconia. Aquesta novel·la és una vella habitació d'hotel, modesta i esgarapada pels anys, que algun dia va ser plena de vida: “La suor li regalima pels braços. Es rebolca en el fullam humit de l'amor, s'alça pur com l'aire. Ella no té res que no trobi admirable. Quan han acabat, es queda estirada, quieta i inerta, exhausta per tot plegat. És del tot seva, i jeuen com borrarxos, encreuant braços i cames. A la llunyania freda, comencen a sonar les campanes, saturant la foscor, nítides com salms”. *Joc i distracció* és, probablement, la millor manera de descobrir Salter, més que l'erràtica –i, tot i així, interessant– *Això és tot* (Empúries, 2014) i que els esplèndids relats de *L'última nit* (L'Altra, 2014). ♦♦

El papà està de viatge de negocis

MARINA ESPASA

Una família a la deriva. A la carretera. De primavera. *Far West gitano* és la història d'uns inadaptats felïços de ser-ho:

una família de gitans que puja dalt d'un camió amb un objectiu clar però que acaba fent tantes giragonses i aturades que, com passa en els bons viatges, arriba a una altra banda i, sobretot, amb els personatges convertits en uns altres. Un viatge de negocis en versió gitana en què es farà de tot menys negocis. En un moment del trajecte topen amb les restes del que havia sigut un poblat del Far West utilitzat per a rodatges cinematogràfics, on molts gitans havien trobat feina interpretant in-

dis. La imatge fa de mirall: els gitans són com els indis, els últims supervivents d'una raça a punt d'extingir-se perquè ja no troba el seu lloc al món, perquè ja no es pot ser nòmada, no es pot treballar un dia aquí i dos allà, no es pot fer foc, no queden teixons ni eriçons per caçar, i no es poden controlar les filles. La novel·la té la gràcia (i l'ofici) de retratar precisament aquesta impressió de final d'era, de món que s'esvaeix, i ho fa d'una manera tan volàtil com és la sensació que vol reproduir: amb un estil lleuger com la brisa de primavera al camp on ens estirem després de fer una

barbacoa, unes frases que mig diuen i mig insinuen, i que a vegades es disloquen o acaben a la meitat (“Què. Què assenyalava tot allò”). L'escriptura com a indagació i embolcall formal que s'adapta a allò que explica: vet aquí un autor que fa literatura.

Ramon Erra deu haver fet un “treball de camp” intens: no només per les descripcions de les barriades de Nimes i els paisatges plans i ondulats de la Camarga, dels Monnegres i del Lluçanès (d'on és ell), sinó que també, i sobretot, per la feina d'arqueologia creativa que representa provar de reproduir la

FAR WEST
GITANO
RAMON ERRA
EMPÚRIES
PREMI MARIAN
VAYREDA
238 PÀG. / 18 €

llengua dels gitans catalans: les construccions de les frases (“Et puc pas dir que no”) i el vocabulari (pàfies, pimpollant) funcionen molt bé. Es diria que la novel·la està relataada per un gitano espavilat i a la vegada tarambana. Les referències a les novel·les de Juli Vallmitjana són inevitables, però també hi ressonen les pel·lícules d'Emir Kusturica. Aquella escena final d'*Underground*, en què una orquestra no parava de tocar mentre el tros de terra on eren patia una esclavissada i es desprenia de la terra ferma, aniria com anell al dit a *Far West gitano*: la família –o el que en queda– rodant i rodant per la carretera en un camió atrotinat, sense adonar-se que s'han convertit en una illa que flota a la deriva, desenganxada del món. ♦♦